

โรงเรียนแพทย์กับวิกฤตบริการสุขภาพ (Medical schools and health service crisis)

สุรศักดิ์ บุรณตรีเวช

ท่านศาสตราจารย์ นายแพทย์ประเวศ วะสี ได้กล่าวปาฐกถาพิเศษ “โรงเรียนแพทย์กับวิกฤตบริการสุขภาพ” ในประชุมวิชาการคณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ประจำปี ๒๕๕๖ เมื่อวันที่ ๑๐ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๕๖ ประเด็นที่สำคัญมีดังนี้

๑) วิกฤตระบบบริการสุขภาพทั่วโลก สหรัฐอเมริกา ใช้งบประมาณร้อยละ ๑๗ ของ GDP (ค่าใช้จ่าย 24 trillion US dollar) แต่ยังมีประชากรประมาณ ๑๐ ล้านคนที่ไม่มีความพร้อม

๒) การป้องกันวิกฤตระบบสุขภาพ: ควรจะทำได้ดังนี้

๒.๑ พัฒนาระบบสุขภาพชุมชน (EQE: Equity, Quality, Efficiency) ระบบสุขภาพชุมชน: Self Care - Family Care - Community Care ระบบสุขภาพชุมชนที่เข้มแข็ง ประกอบด้วย

- ๒.๑.๑ สัมมาชีพเต็มพื้นที่
- ๒.๑.๒ ชุมชนที่คนไทยไม่ทอดทิ้งกัน
- ๒.๑.๓ ดูแลรักษาโรคที่พบบ่อย
- ๒.๑.๔ ควบคุมเบาหวานและความดันโลหิตสูง
- ๒.๑.๕ ดูแลผู้สูงอายุที่บ้าน
- ๒.๑.๖ ควบคุมโรค
- ๒.๑.๗ สร้างเสริมสุขภาพ

๒.๒ Technology Assessment ควรมีการประเมินความคุ้มค่า ความเหมาะสม และประโยชน์ของเครื่องมือทางการแพทย์ต่างๆ โดยเฉพาะในโรงเรียนแพทย์

๒.๓ 21st Century Health Profession Education: ท่านได้แนะนำให้ท่านเรื่อง Health professionals for a new century: transforming education to strengthen health systems in an interdependent world ของ

Professor Julio Frenk และคณะ ตีพิมพ์ใน The Lancet แนะนำให้มีการเปลี่ยนแปลงระบบการจัดการเรียนรู้บุคลากรสุขภาพใหม่

๓) มหาวิทยาลัยกับระบบสุขภาพ: มหาวิทยาลัยต่างๆ ควรมีบทบาทในแง่ต่างๆ ดังนี้

๓.๑ สนับสนุนความเข้มแข็งของโรงพยาบาลชุมชนเกี่ยวกับด้านวิชาการ การผลิตบุคลากร และการอบรมที่เป็นความต้องการจากหน่วยงานนั้นๆ

๓.๒ ส่งนักศึกษาไปฝึกงานที่โรงพยาบาลชุมชนเพื่อเรียนรู้ระบบและการทำงานที่แท้จริงมากกว่าการบรรยายที่อยู่แต่ในห้องเรียน

๓.๓ System-oriented curriculum แทน Technique-oriented เป็นหลักสูตรเชิงระบบแทนระบบการเรียนแบบเน้นฝีมือ

๓.๔ ตั้งสถาบันวิจัยระบบสุขภาพหรือวิจัยนโยบายสุขภาพในโรงเรียนแพทย์ เพื่อร่วมแก้ไขปัญหาสุขภาพของประเทศ

การดำเนินการอย่างเป็นรูปธรรม ที่สอดคล้องกับปาฐกถา

จากปาฐกถาข้างต้น โรงเรียนแพทย์ต่างๆ สามารถที่จะดำเนินการเพื่อป้องกันแก้ไขวิกฤตระบบบริการสุขภาพอย่างเป็นรูปธรรมได้ ดังนี้

๑. โครงการพัฒนาศักยภาพบุคลากรโรงพยาบาลชุมชน

๑.๑ สสำรวจความต้องการบุคลากรโรงพยาบาลชุมชนในเขตจังหวัดใกล้เคียงกับที่โรงเรียนแพทย์ตั้งอยู่เกี่ยวกับความรู้ ทักษะ ที่ต้องการพัฒนาทั้งด้านการรักษาพยาบาล และส่งเสริมสุขภาพ ป้องกันโรค

ตลอดจนรูปแบบการจัดอบรมที่เหมาะสม (สามารถทำเป็นวิจัยระบบได้)

๑.๒ ประสานงานกับสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดถึงแนวทางการจัดการอบรมร่วมกัน

๑.๓ จัดหลักสูตรที่สอดคล้องกับความต้องการโดยอาศัยอาจารย์ในคณะที่เกี่ยวข้องจัดทำเป็นบริการวิชาการ

๑.๔ ประเมินความรู้ ทักษะ ก่อนหลังการอบรม

๑.๕ จัดทำระบบการสนับสนุนระหว่างคณะกับโรงพยาบาลชุมชนต่างๆ ภายหลังการอบรม

๒. โครงการพัฒนาศักยภาพบุคลากรโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล

๒.๑ สืบหาความต้องการบุคลากรโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลในเขตจังหวัดใกล้เคียงกับที่โรงเรียนแพทย์ตั้งอยู่ เกี่ยวกับความรู้ ทักษะ ที่ต้องการพัฒนาทั้งด้านการรักษาพยาบาล และส่งเสริมสุขภาพป้องกันโรค ตลอดจนรูปแบบการจัดอบรมที่เหมาะสม (สามารถทำเป็นวิจัยระบบได้)

๒.๒ ประสานงานโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลถึงแนวทางการจัดการอบรมร่วมกัน

๒.๓ จัดหลักสูตรที่สอดคล้องกับความต้องการโดยอาศัยอาจารย์ในคณะที่เกี่ยวข้องจัดทำเป็นบริการวิชาการ

๒.๔ ประเมินความรู้ ทักษะ ก่อนหลังการอบรม

๒.๕ จัดทำระบบการสนับสนุนระหว่างคณะกับโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลต่างๆ ภายหลังการอบรม

๓. โครงการพัฒนาหน่วยวิจัยระบบบริการสุขภาพในคณะแพทย์

๓.๑ คณะจัดสรรทุนวิจัยเฉพาะแยกต่างหากสำหรับการวิจัยระบบบริการสุขภาพให้แก่ผู้ที่สนใจ

๓.๒ งานวิจัยค้นหาดูจากฐานข้อมูลงานวิจัยของคณะ เพื่อศึกษาดูว่ามีอาจารย์ท่านใดที่ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับระบบบริการสุขภาพกันอยู่บ้าง และติดต่อประสานงานเพื่อพูดคุยแนวทางการรวมกลุ่มกันทำวิจัยระบบบริการสุขภาพ

๓.๓ จัดทำการศึกษาวิจัยการใช้ยา เทคโนโลยีในโรงพยาบาลสังกัดโรงเรียนแพทย์ ว่ามีการใช้อย่างสมเหตุสมผลมากน้อยเพียงใด

๓.๔ พัฒนาศักยภาพกลุ่มอาจารย์ผู้สนใจและเจ้าหน้าที่งานวิจัยเกี่ยวกับงานวิจัยระบบบริการสุขภาพ โดยการฝึกอบรม ศึกษาดูงานสถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข และคณะแพทย์ที่เริ่มดำเนินการแล้ว

๔. โครงการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับศตวรรษที่ ๒๑

๔.๑ คณะจัดสรรทุนวิจัยเฉพาะแยกต่างหากสำหรับการวิจัยพัฒนาการจัดการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับศตวรรษที่ ๒๑

๔.๒ รวมกลุ่มอาจารย์และนักวิชาการการศึกษาที่สนใจวางแผนการจัดรูปแบบการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับศตวรรษที่ ๒๑ สำหรับการปรับหลักสูตรครั้งต่อไป

๔.๓ พัฒนาศักยภาพกลุ่มอาจารย์และนักวิชาการการศึกษาที่สนใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับศตวรรษที่ ๒๑

เอกสารอ้างอิง

๑. ประเวศ วะสี. โรงเรียนแพทย์กับวิกฤตบริการสุขภาพ. ปาฐกถาพิเศษ ประชุมวิชาการคณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ประจำปี ๒๕๕๖.